

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Rize ve Trabzon İllerindeki Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu

24. Dönem 4. Yasama Yılı
2014

(Rapor Komisyonun 20.02.2014 tarihli toplantısında kabul edilmiştir.)

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

RİZE VE TRABZON İLLERİNDEKİ CEZA İNFAZ KURUMLARI
İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 13 Ekim 2011 tarihli 3'üncü toplantısında, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmak üzere bir Alt Komisyon kurulmasına karar vermiştir.

Anılan Karara istinaden, 30-31 Ocak 2014 tarihlerinde sırasıyla, Rize L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Trabzon Of K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi Mahpus Bölümü ile Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda incelemelerde bulunulmuştur. İnceleme Alt Komisyon Başkanı ve Konya Milletvekili Ayşe TÜRKMENOĞLU, Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ, Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU ve Adana Milletvekili Murat BOZLAK tarafından gerçekleştirilmiştir. İncelemeye Komisyon görevlilerinden Yasama Uzmanı Abdussamed SİĞİRTMAÇ eşlik etmiştir.

II. BAŞVURUCULAR

24'üncü Yasama Dönemi'nde, Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan 36 adet başvuru İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na iletilmiştir. Başvurularda, ağırlıklı olarak adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiaları ile mahpusların başka ceza infaz kurumlarına nakil talepleri, kantin fiyatlarının pahalılığı, elektrik tüketim bedellerinin fazlalığı konu edinilmektedir.

24'üncü Yasama Dönemi'nde, Trabzon ilindeki ceza infaz kurumlarından 25 başvuru iletilmiştir. Başvurularda yargılama sürecinden kaynaklı şikâyetlerin yanı sıra, sağlık durumu nedeniyle cezanın tehir edilmesi talebi, personelden şikâyet, kantin fiyatlarından şikâyet ve kuruma ilk girişte çıplak arama yapıldığı iddialarına yer verilmektedir.

III. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

3686 sayılı “İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu”nun 6'ncı maddesine göre, Komisyon; alt komisyonlar kurmak suretiyle çalışabilir ve 5'inci maddesine göre, gerekli

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

gördüğünde Ankara dışında incelemelerde bulunabilir. Ceza infaz kurumu ve tutukevlerindeki fiziki şartların ve kurum yöneticilerinin tutum ve davranışları ile mevzuattan kaynaklanan insan hakkı ihlallerinin incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyon, faaliyet yılı içerisinde muhtelif ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunmaktadır. İncelemelerin genel amacı, ceza infaz kurumlarında, hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi dokunulmazlığı haklarına ve ceza infaz kurumları yaşam koşullarına ilişkin sorunların olup olmadığının tespitidir. Komisyon hazırladığı raporlarda ilgili kurumların tespit edilen sorunlara dikkatini çekmek ve bunlara dair çözüm önerilerini yetkili mercilerle paylaşmaktır. Söz konusu çözüm önerileri mevzuat değişikliği gerekliliğine vurgu yapabilmekte veya belli bir konudaki uygulamanın iyileştirilmesine dikkat çeken mahiyette olabilmektedir.

Tutuklu ve hükümlülerle birlikte ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunları da incelemeler vesilesiyle milletvekilleri tarafından yerinde görülmekte ve bu durum mevcut sorunlara ilişkin parlamento ve kamuoyu duyarlılığının artmasına hizmet etmektedir.

IV. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Alt Komisyon 30.01.2014 tarihinde sırasıyla Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Trabzon Of K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi Mahpuslar Bölümünde incelemelerde bulunmuştur. 31.01.2014 tarihinde ise, Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda incelemelerde bulunmuştur.

Her üç ceza infaz kurumunda da kurum idareleri tarafından sunulan bilgilendirmenin ardından, ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunulmuştur. İncelemeler esnasında rastgele ziyaret edilen odalardaki mahpuslarla¹ Kurumdan herhangi bir görevlinin iştiraki olmaksızın görüşülmüştür.

İncelemeler sonrasında, Kurum yetkilileri ve izleme kurulu üyeleri ile bir araya gelinmiştir. Yerel imkânlarla çözülebilir nitelikteki aksaklıklar bu toplantılarda aktarılmıştır.

V. İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ VE YAZILI METİNLER

Heyet çalışmasında, Birleşmiş Milletlerin 13 Mayıs 1977 tarihli “*Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar*”, 9 Aralık 1988 tarihli “*Herhangi Bir Biçimde Tutulan Veya*

¹ Kanuni bir tabir olmamakla beraber, “mahpus” kelimesi tutuklu, hükmen tutuklu ve hükümlü anlamlarının her üçünü de barındıran çatı bir kavram olarak Raporda yer almaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Hapsedilen Kişilerin Korunması İçin Prensipler Bütünü” 14 Aralık 1990 tarihli “*Tutuklulara Uygulanacak Muameleler İçin Temel İlkeler*”; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu “*Hükümlülerin İyileştirilmeleri İçin Standart Asgari Kuralların Avrupa Metni*” (Avrupa Cezaevi Kuralları), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “*Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R (99) 22 sayılı Tavsiye Kararı*; 5275 sayılı “*Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun*” ve “*Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük*” hükümleri ile ilgili diğer mevzuatı dikkate almıştır.

VI. GÖRÜŞME VE İNCELEMELER

1. Rize L Kapalı Ceza İnfaz Kurumu’na İlişkin Sunulan Bilgilendirme

- Rize L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Rize ili Kalkandere İlçesi Aksu Mahallesi mevkiinde olup, Rize iline 32 km, Rize Adliyesine 35 km. Kalkandere ilçesine 8 km uzaklıktadır, 86.982,98 m² lik alana inşa edilen kurum binası 07.05.2008 tarihinde hizmete açılmıştır.
- Kurumun (artırılmış) kapasitesi 1405 kişilik olup, bir bölümü yüksek güvenlikli ceza infaz kurumu statüsündedir.
- 679 hükümlü, 49 tutuklu ve 126 hükmen tutuklu olmak üzere, Kurumda 854 mahpus barındırılmaktadır.
- Kurumdaki hükümlülerin dağılımı şu şekildedir.
Erkek: 673
Kadın: 5
Çocuk: 1
- Kurumunun içinde ve dışında 279 adet güvenlik kamerası bulunmaktadır. Ana kontrol merkezlerinde izlenen bu görüntüler dijital ortamda kayıt edilmektedir. Bu kayıtlar altı ay süreyle saklanabilmektedir.
- Kurumda çamaşırhane bulunmaktadır. Mahpusların kullandığı nevresimler çamaşırhanede yıkanmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- Hükümlü ve tutukluların kapalı ziyaretleri ile telefon görüşmelerinin dinlenmesini ve kayıt altına alınmasını sağlayan bir kayıt ve güvenlik sistemi mevcuttur. Bu veriler elektronik ortamda toplanmaktadır.
- Kurum yangın alarm sistemi bulunmaktadır. Ayrıca yangın söndürme aracı olarak yangın musluğu, hortum, 130 adet yangın söndürme tüpleri ile blokların ara koridorlarında yangın söndürmede kullanılan panolar mevcuttur. Bunlara ek olarak ihata duvarı iç kısmında 10 adet yangın hidrat vanaları bulunmaktadır. İç bölümlerdeki yangın tertibatı faal ve yeterli durumdadır.
- Koğuş ve oda kapasitesi şu şekildedir: 28 kişi kapasiteli 48 koğuş, 6 kişi kapasiteli 4 koğuş, 3 kişi kapasiteli 4 koğuş, 1 kişi kapasiteli 23 oda, 1 kişilik engelli odası.
- Kurumda hastaların tedavileri için 6'sı kadın 6'sı erkek olmak üzere toplam 12 yataklı revir, 1 adet doktor odası, diş hekimi muayene odası, Hemşire odası, laboratuvar odası bulunmaktadır.
- Kurum sağlık biriminde, sağlık müdürlüğünün geçici görevle görevlendirdiği doktor, Rize Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinden ayda iki kez muayene yapmak için gelen diş doktoru, 3 Sağlık Memuru, sağlık hizmetleri konusunda tecrübeli 2 İnfaz ve Koruma Memuru görev yapmaktadır.
- Ceza infaz Kurumunda haftanın 5 günü 2'şer saat süreyle her koğuşa sıcak su verilmekte ve mahpusların temizlik ve banyo ihtiyaçlarını karşılamaları sağlanmaktadır. Tüm koğuşlarda ve müşahede odalarında banyo mevcuttur.
- Kurumun ısıtılması fuel-oil ile çalışan kalorifer sistemi aracılığı ile yapılmaktadır. Kazan dairesinde sıcak su temininde kullanılan 2 adet kalorifer kazanı bulunmaktadır. İklim şartlarına bağlı olarak düzenli bir şekilde ısınma sağlanmaktadır. Ayrıca 40 tonluk iki adet yakıt tankı mevcuttur.
- Kurum kütüphanesinde 3646 adet kitap ve dergi bulunmaktadır.
- Kuruma Kalkandere İlçe Müftülüğünce görevlendirilen vaiz görev yapmakta; istekli hükümlü ve tutukluların koğuşlarında dersler işlenmektedir. Kur'an-ı Kerim okumayı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

öğrenmek isteyen mahpuslara yönelik Eğitim Servisi bünyesinde bulunan dersliklerde kurslar düzenlenmektedir.

- Dönem içerisinde Kurumda düzenlenen 33 bilgi yarışmasına 656 mahpus, 84 konferansa 2601 mahpus, 5 konser-müzik eğlence programına 366 mahpus, 44 sinema gösterimine 1557 mahpus katılmıştır.
- Kurumun Eğitim Servisinde iki öğretmen görev yapmaktadır. Mahpuslar bireysel ihtiyaçlarına, ilgi ve yeteneklerine uygun eğitim programlarına dâhil edilmektedirler. Bu amaçla hükümlü ve tutuklulara yönelik I. kademe okuma yazma kursları, II. kademe yetişkin eğitimi kursları, orta ve yükseköğrenim programları, meslek edindirici ve beceri kazandırıcı kurslar, sosyal ve kültürel faaliyetler (konferans, seminer, bilgi yarışmaları, münazara, satranç, dama, masa tenisi, voleybol turnuvaları, sinema gösterimi gerçekleştirilmektedir.
- Nisan 2013 – Ocak 2014 tarihleri arasında eş görüşü ödülünden 80 mahpus faydalanmıştır.

2. Trabzon Of K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na İlişkin Sunulan Bilgilendirme

- Kurum 5 koğuştan ibaret olup, Kurum mevcudu 69'dur. Kurumun artırılmış kapasitesi 60'tır.
- Kurumdaki en kalabalık koğuştaki 28 mahpus kalmaktadır.
- 3 infaz koruma başmemuru ve 8 infaz koruma memuru olmak üzere Kurumda 11 personel görev yapmaktadır.
- Mahpuslar koğuşlarda bulunan mutfaklarda kendi yemeklerini yapmaktadır.
- Kurumda kalorifer sistemi bulunmadığından ısınmada soba kullanılmaktadır.
- Her koğuşa termosifon bağlanmış olup, sıcak su ihtiyacı bu şekilde sağlanmaktadır.
- Kurumda dönemlere göre kurslara açılmaktadır. Son olarak bağlama kursu açılmıştır.
- Kurumun ring aracı bulunmaması sebebiyle, hastaneye ve duruşmaya sevkler piyasadan temin edilen araç vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

3. Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na İlişkin Sunulan Bilgilendirme

- Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 1976 yılında açılmış, şehir merkezine 3 km mesafede Bahçecik mahallesindedir.
- Kurumda 2000 yılında yapılan değişiklikle oda sistemine geçilmiş, şu anda bir adet Geçici Oda, 20 adet Müşahede Odası, 10 adet Tek Kişilik Oda, 2 adet Kadın, bir Çocuk Odası olmak üzere toplam 60 oda mevcuttur.
- Kurum kapasitesi 568 olup, Kurumun toplam mevcudu 609'dur.
- Kurumdaki hükümlü sayıları
Erkek: 440
Kadın: 4
Çocuk: - (yok)
- Kurumdaki tutuklu sayıları
Erkek: 163
Kadın: 4
Çocuk: 8
- Müdür, dört 2.Müdür, bir İdare Memuru, bir Kurum Tabibi, bir Öğretmen, bir Muhasebe Yetkilisi, iki Psikolog, bir Sosyal Çalışmacı, İnfaz ve Koruma Başmемuru, İnfaz ve Koruma Memurları ve diğer personelle birlikte toplam 190 personel görev yapmaktadır.
- Haftada iki gün diş doktoru, bir günü de psikiyatri uzmanı görev yapmaktadır.
- Yastık kılıfı, çarşaf ve nevresim kurum çamaşırhanesinde yıkanmaktadır.
- Mahpuslara berberhane hizmeti sunulmaktadır.
- Kurumda cilt atölyesi, kundura atölyesi, terzi atölyesi, mobilya atölyesi bulunmaktadır. Ayrıca bilgisayar ve sıhhi tesisat eğitimleri verilmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- 01.12.2013-30.12.2013 tarihlerinde Kurum tabipliği tarafından 667 tedavi ve muayene yapılmıştır. Aynı tarihte 79 hasta hastaneye sevk edilmiştir.

4. Ceza İnfaz Kurumlarındaki Gözlem ve Tespitler ile Mahpuslarla Gerçekleştirilen Görüşmeler

4.1. Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

1. Çocukların Bulunduğu Koğuş

- Çocukların 16–17 yaşlarında olduğu öğrenilmiştir.
- Haftada 2 gün sıcak su verildiği, bazı günler öğle saatlerinde de sıcak su verildiği bilgisi edinilmiştir.
- Çocuklar spor saatlerinin çok yetersiz olduğunu ifade etmiş, artırılmasını istemiştir.
- Koğuşta buzdolabı olmadığı 37 ekran eski televizyonun ise, düğmelerinin eksik olduğu gözlenmiştir.
- Çocuklar infaz mevzuatı hakkında (yükümlülükler, kısıtlamalar ve haklar) bilgilendirilmek istediklerini ifade etmiştir.
- Çocuklar haftada bir saat gelen din görevlisinin daha fazla gelmesini talep etmiştir.

2. Kadınların Bulunduğu Koğuş

- Koğuştaki dolapların eski ve paslı olduğu gözlenmiştir.
- Buzdolabı ve ortak alanda televizyon bulunmadığı görülmüştür.
- Felç geçirdiğini, diyabet ve yüksek tansiyon hastası olduğunu ifade eden S.H. adlı mahpus. Kurumdaki yaşamını idame ettirmede zorlandığını söylemiştir. Bu kişiye ceza infaz kurumunda annesine bakabilmek için denetimli serbestliği bilinçli olarak ihlal ettiğini anlatan kızı E.H. bakmaktadır.
- M.H. dışarıdan hiçbir şekilde maddi yardım almadığını, Kaymakamlığa yaptığı müracaatlardan ise, sonuç alamadığını söylemiştir.
- İ.C. adlı mahpus okuma-yazma öğrenmek istediğini ifade etmiştir.
- Kadın mahpuslara sosyal faaliyet olarak hiçbir imkânın sunulmadığı öğrenilmiştir.
- Bir kadın mahpus kuruma ilk girişte gerçekleştirilen aramadan şikayetçi olmuştur. Bu mahpus arama esnasında üzerinde sadece iç çamaşırlarının kaldığını belirtmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- İnfaz koruma memurlarının kendilerine yönelik davranışlarından yana herhangi bir şikâyetin bulunmadığı ifade edilmiştir.
- 3. Terör Vasıflı Suç veya Suç İsnadından Mahpus Olanların Bulunduğu Koşullar
 - Ziyaret edilen 3 koğuşta sırasıyla 15,20 ve 5 kişi barındırılmaktaydı.
 - Koğuşlarda tutuklu ve hükümlülerin bir arada barındırılabilirdiği ve ağırlaştırılmış müebbet hapse mahkûm olanların tekli odada değil; 5 kişilik koğuşta kaldığı görülmüştür.
 - Kurumdaki personele sunulan yemek menülerinin isim itibariyle mahpuslara sunulanla aynı olduğu ancak içerik olarak farklı olduğu ifade edilmiştir. Sözelimi menüde tas kebabı olduğunda kendilerine sadece patates verildiği söylenmiştir.
 - Ortak alanda kameraların bulunmasının özel hayata müdahale anlamına geldiği belirtilerek kameraların tamamen kaldırılması talep edilmiştir.
 - H.K. adlı hükümlünün Adli Tıp Kurumu tarafından cezasının 6 ay ertelenmesine karar verilmesine rağmen Cumhuriyet Savcılığınca tahliye edilmediği söylenmiştir.
 - 15 günde bir spor yapma imkânının sunulduğu ifade edilmiştir.
 - Hastane sevklerinin 2 ayı aşabildiği söylenmiştir. Haftada bir gün diş hekiminin geldiği ancak tedavi için gerekli malzeme bulunmadığından sadece diş çekimi ve sevk yapabildiği anlatılmıştır.
 - Memleketten ve aileden uzakta cezaların infaz edilmesi genel bir şikâyet konusu olmuştur. Bir mahpus bu konuda şunları aktarmıştır: *“Ailelerimizden çok uzakta cezamızı infaz etmekteyiz. Aramızda 20 yılı aşkın süredir ceza infaz kurumlarında bulunanlar var. Anne ve babalarımız çok yaşlı. Buralara gelemiyorlar. Ödül yönetmeliğinde yer alan görüşme birleştirmeden aramızda faydalanan henüz olmadı”*
 - Kendilerini siyasi mahkum olarak nitelendiren pek çok kişi, ailelerinden uzakta cezalarını infaz ediyor olmalarının bir *“devlet politikası”* olduğunu düşündüklerini iletmiştir. Bu politika gereği nakil taleplerinin bilinçli olarak reddedildiği ileri sürülmüştür.
 - İki mahpus anne ve babası vefat ettiğinde gidemediğini söylemiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- Ceza infaz kurumundan tahliye olmamışken, işe bedellerinin cebri icra yoluyla tahsil edilmek istenmesinden şikâyetçi olunmuştur.
- Bir koğuştaki kapalı zarfla resmi bir kuruma gönderilmek istenen mektubun açıldığı iddia edilmiştir.
- Gazetelerin kuruma girişinde sorun olmadığı ancak bazı dergilerin örgüt propagandası yaptığı gerekçesiyle kendilerine verilmediği ifade edilmiştir.

4. Adli Suç ve Suç İsnadından Mahpus Olanların Bulunduğu Koşullar

- Mide rahatsızlığı olan O.Ö adlı mahpus Kurum yemeğini yiyemediğini ifade etmiş, sağlık durumuna özel yemek çıkarılmasını talep etmiştir.
- Sayımın askeri usulle dizilip yapılmasından şikâyetçi olunmuştur.
- Ziyaretçilerin görüş yerine ulaşana kadar geçen sürenin (kalabalık günlerde bu süre uzayabilmektedir) ziyaret sürelerinin kısılmasına sebep olduğundan şikâyetçi olunmuştur.
- Mahkeme kararıyla sorulmadan atanan vasilerden borçlarının tahsil edilmeye çalışıldığı ifade edilmiştir.
- Kurum içi yapılan anonsların rahatsızlık verici olduğu ifade edilmiştir.
- Uzak yerlerde ikamet eden ailelerinin gelemediğinden yakınılmış, bu nedenle ailelerine yakın ceza infaz kurumlarına nakledilmek istenmiştir.
- Bazı mahpuslar denetimli serbestlikten faydalanma ve açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarını sağladıklarını ancak bu imkânlardan faydalanmadıklarını ifade etmiştir.

4.2. Trabzon Of K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Kurumda kapasite fazlası mahpusun barındırıldığı gözlenmiştir. Sayıları 28 mahpusa varan koğuştaki mevcuduna rağmen sadece 1 tuvalet/banyo (banyo tuvalet bir aradadır) olduğu görülmüştür. Koğuştaki duvarlarında sobadan kaynaklı is olduğu fark edilmiştir. Koğuştaki ocağın yanı sıra, fırın da bulunduğu görülmüştür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Görüşülen mahpuslar genel itibariyle yargıya ilişkin sorunlardan bahsetmişlerdir. 2 mahpus açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarının haksız bir şekilde engellendiğini iddia etmiştir.

Mahpuslar vakit geçirmek amacıyla, playstation ve DVD oynatıcı talep etmişlerdir.

4.3. Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi Mahpus Bölümü

Yeni hizmete açılan hastanenin oldukça modern olduğu görülmüştür. Fiziki şartları itibariyle çok iyi olduğu gözlenen hastanenin onkoloji dahil pek çok sağlık servisinin bulunduğu öğrenilmiştir.

Hastanede mahpusların barındırıldığı bölüm en üst katta ve deniz manzaralıdır. Mahpus bölümü Artvin, Rize, Ordu ve Giresun illerine de hizmet vermektedir.

4.4. Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Kurum eski olmasına rağmen, Kurumun son derece bakımlı olduğu görülmüştür. Diğer taraftan koğuş sisteminden oda sistemine geçişin Kurum mimari yapısının karmaşık ve şekilsiz olmasına sebebiyet verdiği tespit edilmiştir. Kurumun şehrin içinde kalması nedeniyle yakın bir gelecekte taşınmasının planlandığı öğrenilmiştir. Yeni yapılacak ceza infaz kurumunun ise, şehirden 70 km uzakta olacağı öğrenilmiştir.

Kurumda rastgele seçilen koğuşlarda inceleme ve görüşme gerçekleştirilmiştir.

Kadın koğuşunun soğuk olduğu gözlenmiştir. Kadın mahpusların neredeyse hiçbir sosyal faaliyete katılmadığı bilgisi edinilmiştir. Kadınlar özellikle kuaför kursu talebinde bulunmuştur.

Çocuk mahpusların kaldığı koğuş ve faaliyet odaları görülmüştür. Başta resim ve el-işi olmak üzere, pek çok faaliyet imkânının çocuklara sunulduğu gözlenmiştir.

Adli mahpusların bulunduğu koğuşta mahpuslar kanunla af çıkarılması talebinde bulunmuştur. Bir mahpus hâlihazırdaki şartlar altında, Kurum idaresinin sunduğu imkânların takdirle karşıladıklarını söylemiştir. Diğer taraftan eş ziyareti ödülünün uygulanmaması şikâyet konusu edilmiştir.

Kurumda revir olmaması nedeniyle hasta mahpusların bir koğuşta barındırıldığı görülmüştür. Burada kalan 10 hastanın kalp hastalığı, epilepsi, kronik böbrek yetmezliği ve

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

prostat ve akciğer rahatsızlığı (KOA) gibi sağlık sorunlarının bulunduğu öğrenilmiştir. Kasları istem-dışı hareket (koreatetoz) eden bir mahpus ile 85 yaşında olduğu öğrenilen yaşlı bir hastanın durumu dikkat çekici bulunmuştur. Tekerlekli sandalyedeki bir mahpusun kalçalarından itibaren bacaklarının olmadığı görülmüştür. Engelli mahpus merdivenler nedeniyle havalandırmaya çıkamadığını söylemiştir.

Hasta mahpuslarla ilgilenen bir sağlık görevlisinin bulunmadığı öğrenilmiştir. Yemek yemekte ve tuvalet ihtiyacını gidermekte zorlanan bir mahpusa kendi isteğiyle hasta koğuşuna geçen başka bir mahpus yardım etmektedir.

Hasta koğuşunda iki katlı ranzalar vardır. Bu nedenle üst katta kalanlar için gündelik yaşama fazladan bir zorluk eklenmektedir.

Hasta mahpusların biri hariç tamamının hükümlü olduğu öğrenilmiştir. İşledikleri suçlar: Kasten öldürme, tasarlayarak öldürme, çocuğun cinsel istismarı, basit yaralama ve hırsızlıktır.

Terör vasıflı suçlar nedeniyle ceza infaz kurumunda bulunan mahpuslarla gerçekleştirilen görüşmelerde, kurumun fiziki şartlarının olumsuzluğu (odaların küçüklüğü), ailelerinden uzakta cezaların infaz ediliyor olması şikâyet konusu edilmiştir. Bunlara ek olarak, nakledildikleri ceza infaz kurumlarından getirdikleri kısa dalgalı radyoların kendilerine verilmediğinden ve kantindeki ürünlerin pahalılığından yakınılmıştır.

VII. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Ceza infaz kurumlarında tespit edilen hususlar aşağıda başlıklar halinde sunulmaktadır.

- **Ceza İnfaz Kurumlarında Kapasitenin Üzerinde Mahpus Barındırılması**

İncelenen ceza infaz kurumlarındaki mahpus mevcutları artırılmış kapasitenin altında olsa da kalabalıklaşma sorunundan söz edilebilir. Fiziki şartların elverişsizliği ve kalabalıklaşma nedeniyle Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda bir hasta revirinin kurulamadığı öğrenilmiştir. Trabzon Of K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda ise, aynı yerde bulunan tuvalet ve banyodan 28 mahpusun istifade etmek zorunda kaldığı öğrenilmiştir. Bu şartların insan onuruyla bağdaşmayacağı açıktır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu kalabalıklaşma yönüyle nispeten olumlu bulunmuştur.

- **Diğer Kamu Kurumları ve Gönüllü Kuruluşlarla İşbirliği**

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da gönüllü kuruluşlarla işbirliğinin geliştirilmesine imkân tanıyan düzenlemelerin bulunduğu görülmektedir. Kanunun 77'nci maddesi şöyledir: *"Hükümlülerin iyileştirilme çabalarında başarıya ulaşılması için dernekler, vakıflar ve gönüllü kişi ve kuruluşlar ile işbirliği yapılabilir. Kamu kurum ve kuruluşları bu maksatla olanakları ölçüsünde, gerekli yardımları yapmakla yükümlüdürler."*

Bu hüküm doğrultusunda kamu kurumu ve sivil kuruluşlarla ıslah faaliyetlerini destekleyen işbirliklerinin geliştirilmesi tavsiye edilmektedir.

Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki kadın ve çocuk koşullarında temel ihtiyaç olarak nitelendirilebilecek buzdolabının eksik olduğu görülmüştür. Bu eksikliğin giderilmesinde yukarıda zikredilen mevzuat hükmünün dikkate alınabileceği düşünülmektedir.

Öte yandan Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kadın mahpuslara verilen televizyonun izleme kurulu üyeleri tarafından sağlandığı öğrenilmiştir. Bu tür olumlu uygulamaların artması arzulanmaktadır.

- **Sağlık Sorunu**

İnceleme gerçekleştirilen her üç ceza infaz kurumunda da sunulan sağlık hizmetlerinin yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Komisyonumuz hastaneye sevk sürecinde yaşanan aksaklıkların, kurumlarda kapasiteyi aşan mahpus barındırılmasından ve jandarma personeli eksikliğinden kaynaklandığı sonucuna varmıştır.

Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki hasta mahpusların barındırıldığı koşullar ve onlara sunulan sağlık imkânları ise her bakımdan yetersizdir. Hasta mahpuslarla ilgilenen bir sağlık memuru bulunmamaktadır. Çift katlı ranzalarda barındırılan mahpuslar, kendi kaderlerine terk edilmiş görünmektedir. Tekerlekli sandalyedeki hasta mahpusun merdivenleri aşip havalandırmadan istifade etmesi mümkün değildir. Koşulların acilen

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

iyileştirilmesi veya buradaki 10 mahpusun daha iyi koşullar sunulabilecek yerlere nakledilmesi gerekmektedir.

Sonuç Olarak:

1. Ziyaret edilen hiçbir kurumda infaz koruma memurlarının kötü muamelede bulunduğu iddialarına yer verilmemesi memnuniyetle karşılanmıştır.
2. Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki hasta mahpuslar koşusunda sunulan imkânlar oldukça yetersizdir. Buradaki hastaların şartlarının düzeltilmesi veya daha iyi imkânlar sunulabilecek kurumlara nakledilmesi önem arz etmektedir.
3. Mahpusların ailelerinin ikamet yeri ve çevresinde barındırılmayı talep ettiği görülmüştür. Bu talebin son derece insani olduğu ve yeni yapılan ceza infaz kurumlarına gerçekleştirilecek nakillerde, öncelikli olarak, cezalarını ailelerinden uzakta infaz edenlerin durumunun dikkate alınmasının gerektiği düşünülmektedir. Bu hususlarda Adalet Bakanlığınca çalışmalar yapıldığı ve çok kısa bir süre içerisinde Rize ve Trabzon illerinden Van'da yeni inşa edilen kuruma nakillerin başlayacağını öğrenilmesinden memnuniyet duyulmuştur.
4. Trabzon Of K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun şartları son derece olumsuz bulunmuştur. Bu kurumun en kısa zamanda kapatılması gerektiği düşünülmektedir.
5. Ceza infaz kurumlarının inşasında engelli bireyler de düşünülmelidir. Mevcut kurumlar açısından engelli mahpusların yaşamlarını kolaylaştırıcı ve engelli ziyaretçilerin gözetildiği mimari değişiklikler hayata geçirilmelidir.
6. Mahpusların mevzuat değişikliği ve haklarına ilişkin bilgilendirilmeleri önem arz etmektedir. Bu ihtiyaca cevap verecek sürekli güncellenen "*mahpus el kitabı*" gereksinimine bir kez daha işaret edilmesinde fayda görülmüştür.
7. Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna din görevlisinin haftada bir gün bir saatliğine geldiği belirtilmiş ve bu sürenin artırılması mahpuslarca talep edilmiştir. Mahpusların dini ihtiyaçlarının karşılanmasının ıslah faaliyetlerini olumlu etkileyeceği düşünülmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

8. Az sayıda kadın mahpus barındırılan pek çok ceza infaz kurumunda gözlendiği üzere, Rize ve Trabzon'daki kadın mahpuslara sunulan kurs, sosyal faaliyet türü olanaklar yok denecek kadar azdır. Kadın mahpusların sosyalleşmesine ve ıslahına hizmet edecek faaliyetlerin ivedilikle hayata geçirilmesi beklenmektedir.
9. Ziyaret edilen kadın ve çocuk koşullarında televizyon ve buzdolabı eksikliği gibi yerel imkânlarla kısa zamanda çözülebilecek sorunlar gözlenmiştir. Bu eksiklikler en kısa zamanda giderilmelidir.
10. Trabzon'da yeni inşa edilecek ceza infaz kurumunun şehirden 70 km uzaklıkla olacağı bilgisi edinilmiştir. Mesafenin uzaklığı, kurum personeli ve ceza infaz kurumunu ziyaret edecekler açısından sorun doğuracak düzeydedir. Ayrıca hastanelere ve mahkemelere yapılacak nakillerde zaman ve kaynak israfı ortaya çıkacaktır. Bu nedenle inşaat yerinin gözden geçirilmesi tavsiye edilmektedir. Bunlara ek olarak, yapılacak inşaatlarda Karadeniz bölgesindeki iklimsel koşulların göz önünde bulundurulması önem arz etmektedir. Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki açık spor sahasında su baskını yaşanması, bu konudaki eksikliğe işaret etmektedir.
11. Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki "eş görüşmesi" sayısının oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Kurumun fiziki şartlarının uygunluğu ve mahpusların bu konudaki talebi düşünüldüğünde, sorunun idari uygulamalardan kaynaklandığı değerlendirilmektedir.
12. Trabzon'da kapasiteyi fazlasıyla aşan iki açık ceza infaz kurumu bulunması ve hastanelere gerçekleştirilen sevkler nedeniyle personel sıkıntısı yaşandığı öğrenilmiştir. Bu sorunun giderilmesi ve Türkiye genelinde personel sayılarında yaşanan orantısızlığı önlemek için kalıcı çözümler üretilmesi gerekmektedir.

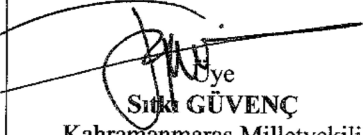

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Toplantı No : 29

20.02.2014

Konu : Rize ve Trabzon İllerindeki Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu kabul edilmiştir.

 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	 Başkanvekili Levent GÖK Ankara Milletvekili	 Sözcü Yalçın AKDOĞAN Ankara Milletvekili
 Kağıt Reşat DOĞRU Tokat Milletvekili	 Üye Murat BOZLAK Adana Milletvekili	 Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili
 Üye Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili	 Üye Sinan Aydın AYGÜN Ankara Milletvekili	 Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili
 Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili	 Üye Ziver ÖZDEMİR Batman Milletvekili	 Üye Tufan KÖSE Çorum Milletvekili
 Üye Atıla KAYA İstanbul Milletvekili	 Üye Mahmut TANAL İstanbul Milletvekili	 Üye Hamza DAĞ İzmir Milletvekili
 Üye Sina GÜVENÇ Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili
 Üye Kerim ÖZKUL Konya Milletvekili	 Üye Ayşe TÜRKİMEN OĞLU Konya Milletvekili	 Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili
 Üye Abdurrahim AKDAĞ Mardin Milletvekili	 Üye İhsan ŞENER Ordu Milletvekili	 Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili
 Üye Hüseyin AYGÜN Tunceli Milletvekili	 Üye Kemal AKTAŞ Van Milletvekili	

Komisyon raporlarına, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/index.htm> adresinden ulaşabilirsiniz.

Adres: TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 06543 Bakanlıklar-ANKARA

Tel: 0 312 420 5406 – 420 5399 **Faks:** 0 312 420 5394

E-posta: insanhaklari@tbmm.gov.tr